

BROEDSEIZOEN KERKUIL 2014 NATUUR-EN VOGELWERKGROEP DE GRUTTO

De start van het broedseizoen 2014 kerkuilen was zeer verrassend. Rond half maart kwam er een bericht van Gert Jan Tijans uit Oud-Ootmarsum dat er jonge kerkuilen zaten in de uilenkast op hun erf in Oud Ootmarsum. Deze melding was het begin van een uitzonderlijk goed broedseizoen voor de kerkuil in 2014.

Op de ringdatum van 26 maart bleken deze jongen al zeven weken oud te zijn

In de laatste week van maart konden op dit adres al vier jonge kerkuilen worden geringd, maanden vroeger dan normaal, waarbij deze jongen bovendien al zeven weken oud bleken te zijn. Teruggerekend werd het eerste ei al op 3 januari gelegd waarbij jaarlijks de eileg pas vanaf half april opgang komt, afhankelijk van de omstandigheden. Dat was dus gemiddeld bijna vier maanden vroeger dan normaal en daarmee ging dit broedsel als een van de vroegste in Nederland ooit in de boeken.

Uitzonderlijk broedseizoen 2014.

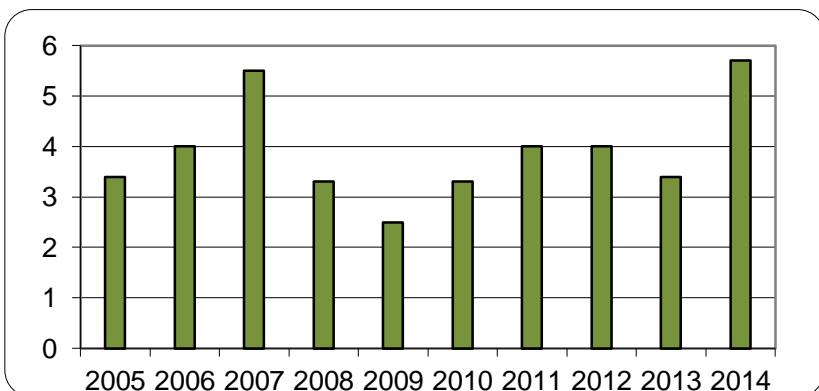
Het jaar 2014 was een uitzonderlijk goed muizenjaar en dit had een niet te missen uitwerking op het broedsucces van de kerkuil en de overige muizeneters als torenvalk en steenuil. Het hoge aantal veldmuizen veroorzaakte in sommige delen van het land plaatselijk voor een ware veldmuizenplaag. Dit had alles te maken met de voorafgaande warme en droge winter waardoor veel muizen in goede conditie hebben overwinterd. Dit in combinatie met een heel goed mastjaar waardoor het voedselaanbod voor muizen in de vorm van eikels, beukenootjes en andere vruchten in overvloed aanwezig was. De muizen waren er dan ook vroeg bij waardoor reeds in het vroege voorjaar de muizenpopulatie tot aanzienlijke hoogte moet zijn gestegen. Het gros van de broedparen begon dan ook vier á zes weken eerder dan normaal met het broeden. Begin maart werden in sommige kasten al de eerste eieren gelegd en werd er door de uilen begonnen met broeden. Een gemiddeld legsel telt gewoonlijk vier tot zeven eieren. In 2014 waren er veel legsels met acht tot tien eieren.

Door een warme en droge maand april nam het aantal muizen alleen maar toe. Het aantal jongen was dan ook uitzonderlijk hoog. Nesten met zes of zeven jongen waren meer regelmaat dan uitzondering. Zes broedparen zorgden elk voor acht uitgevlogen jongen. We hadden één broedsel met zelfs negen jongen echter hiervan heeft één jong het niet overleefd. De aanvoer van prooi bleef groot zodat zelfs met het grote aantal jongen er nog muizen opgehoopt in de kast lagen. Uit de eerste broedsels vlogen 229 jongen uit, gemiddeld 5,7 jongen per broedsel.

Muizenaanvoer was zo groot dat er zelfs bij acht jongen nog voorraad over bleef.

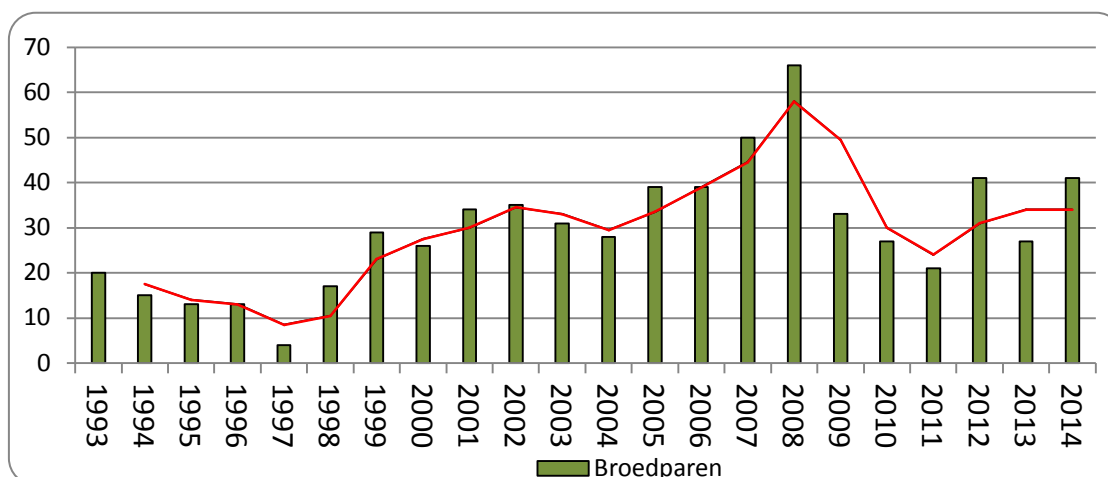
Maar hiermee was het broedseizoen 2014 nog niet ten einde. Nauwelijks werden de laatste jongen van het eerste broedsel geringd of er zaten alweer kerkuilen te broeden op een tweede legsel. Zelfs midden in de zomer was het aantal muizen nog zo groot dat 18 van de 41 broedparen begonnen aan een tweede broedsel. Al eind juli werden de eerste jongen van het tweede broedsel geringd. Bijzonder was dat bij enkele broedparen overlapping was tussen het eerste en het tweede broedsel. Nog voordat de jongen van het eerste broed de nestkast hadden verlaten werd al een tweede broedsel gestart in een andere nestkast op het erf. De muizen waren op die plek kennelijk nog zo talrijk dat het mannetje in zijn eentje zowel de jongen uit het eerste broedsel als het broedende vrouwtje van voedsel kon voorzien. Uit de tweede broedsels vlogen 84 jongen uit wat het totaal bracht op 313 uitgevlogen jongen.

In de grafiek het aantal uitgevlogen jongen per broedsel van jaargang 2005 tot en met 2014. Het aantal van 5,7 uitgevlogen jongen per broedsel in 2014 was het hoogste van de afgelopen tien jaar.

Broedparenverloop:

Het gebied waar we als vereniging de nestkasten controleren omvat een groot deel van de gemeentes Tubbergen en Dinkelland, evenals enkele delen van de omliggende gemeentes. De wisselende omstandigheden per jaar waarin de kerkuil het broedseizoen beleeft, zijn duidelijk af te lezen uit onderstaande grafiek. Vanaf de jaren negentig daalde het aantal broedparen tot een dieptepunt in het muizenarme jaar 1997. Herstel volgde rond en na de eeuwwisseling toen we in onze regio weer jaarlijks 30 geregistreerde broedgevallen konden noteren. Langzamerhand liep het aantal broedgevallen op tot en met 2008. Het jaar ervoor, het fantastische kerkuilenjaar 2007, was een uitbundig muizenjaar en daarmee in alle opzichten vergelijkbaar met 2014. Ook destijds was er al vroeg in het voorjaar een explosie van muizen en beide jaren kenmerken zich met veel broedsels, grote legsels en veel uitgevlogen jongen. Ook waren er in beide jaren veel tweede broedsels waarmee weer is aangetoond dat na nestgelegenheid de voedselsituatie bepalend is voor het broedsucces van de kerkuil. Voor volgend jaar wordt het spannend of de kerkuilen, net als destijds, weer een record aantal broedsels weten te produceren. De berichten uit het veld zijn wat betreft de muizenpopulatie op het moment van schrijven niet ongunstig en ook het kwakkelgehalte van deze winter tot dusver zal geen belemmering zijn. Dat geldt eveneens voor het aantal beschikbare nestkasten.

Voor reacties en info: secretariaat@nvwgdegrutto